

Sygn. akt II CSK 187/20

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej „X” w Ł.
przeciwko Skarbowi Państwa - (...) Wojewódzkiemu Inspektorowi
Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 października 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 3 grudnia 2019 r., sygn. akt I ACa (...)

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej
kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego Skarbu Państwa -(...) Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 3 grudnia 2019 r., sygn. akt I ACa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Konieczność wykładni skarżący łączy z przepisami art. 41 ust. 4 w zw. z art. 41 ust. 1 i art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 1465; dalej: „u.s.m.”), mianowicie chodzi o to jakie, na gruncie art. 41 ust. 4 u.s.m., „koszty związane z podziałem nieruchomości oraz czynnościami związanymi z rozgraniczeniem nieruchomości oraz ewidencją gruntów i budynków, w tym również uzasadnione koszty prac geodezyjnych”, poniesione przez spółdzielnię mieszkaniową są objęte refundacją z budżetu państwa na wniosek spółdzielni mieszkaniowej, oraz w jaki sposób może nastąpić - na potrzeby powyższej refundacji - ich kwalifikacja jako uzasadnionych kosztów. Wobec tego: 1) Czy Skarb Państwa, zgodnie z przedstawionym przez Sąd drugiej instancji stanowiskiem, ze względu na jednorazowy i incydentalny charakter refundacji ukierunkowanej na zabezpieczenie interesów członków spółdzielni, polegający na umożliwieniu im wyodrębnienia i nabycia własności lokali bez konieczności partycypowania w wydatkach przygotowujących takie wyodrębnienie i rozszerzająca interpretacja w niniejszej sprawie - pojęcie kosztów uzasadnionych interpretować szerzej, obejmując nimi, m.in. także koszty związane z wydzieleniem części działek, która została „wydzielona samoistnie”, mimochodem, wskutek dokonywania ogólnych czynności podziału. Nie ulega bowiem wątpliwości, że pozostałe działki powstałe w wyniku podziału stanowiącego mienie Spółdzielni, zostały wydzielone niejako „przy okazji”, lecz nie dało się tego uniknąć, gdyż ich wydzielenie także było niezbędne do realizacji podstawowego celu ustawy i z tego powodu koszty z tym

związane również stanowią koszty uzasadnione w rozumieniu art. 41 ust. 4 u.s.m. 2) Czy też wedle stanowiska skarżącego, refundacji podlegają jedynie koszty, których dotyczy regulacja art. 41 ust. 4 u.s.m., w szczególności czynności objęte zakresem pkt 2 (co przez się nie wyklucza także czynności objętych pkt 1). Nadto, w stanowisku skarżącego na plan pierwszy (w kontekście uzasadnionych kosztów podlegających refundacji związanych z czynnościami spółdzielni mieszkaniowej, o których mowa w art. 41 ust. 1 pkt 2 u.s.m.) wysuwa się konieczność wykazania, że poniesione koszty były rzeczywiście związane z nieruchomościami, dla których dokonywano oznaczenia przedmiotu odrębnej własności lokali zgodnie z art. 42 u.s.m. - co wymaga ich odniesienia do okresu kiedy były ponoszone, a więc na etapie przed podjęciem uchwały zarządu spółdzielni, to jest w zasadniczej mierze do projektu uchwały.

W pierwszym rzędzie należy wskazać, że rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych, które można wyjaśnić - co uczyniły Sądy obu instancji - za pomocą obowiązujących reguł wykładni, bądź w drodze prostego zastosowania przepisów w konkretnym stanie faktycznym, przy uwzględnieniu także orzecznictwa sądowego, nie kwalifikuje się jako uzasadniona ustawowa przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zgodnie z art. 41 ust. 1 i 4 u.s.m., po wejściu w życie tej ustawy spółdzielnia była obowiązana wystąpić z wnioskiem do właściwego organu w sprawie połączenia lub podziału nieruchomości, jeżeli było to niezbędne do wydzielania nieruchomości pozostających własnością spółdzielni, o których mowa w art. 40 tej ustawy oraz podjąć czynności związane z rozgraniczeniem oraz połączeniem nieruchomości, a także ewidencją gruntów i budynków, jeżeli bez tych czynności oznaczenie przedmiotu odrębnej własności lokali położonych w obrębie nieruchomości innych niż te, o których mowa w art. 35, byłoby niemożliwe albo działka wydzielona pod budynkiem lub budynkami nie spełniałaby wymogów przewidzianych dla działek budowlanych. Uzasadnione koszty związane z podziałem nieruchomości oraz czynnościami związanymi z rozgraniczeniem nieruchomości oraz ewidencją gruntów i budynków, w tym również koszty uzasadnionych prac geodezyjnych, refunduje Skarb Państwa.

Sądy *meriti* dokonały szczegółowego rozliczenia tych kosztów, obejmując koszty tych czynności, bez których oznaczenie przedmiotu odrębnej własności lokali położonych w budynkach znajdujących w obrębie nieruchomości powodowej Spółdzielni byłoby niemożliwe.

Skarżący wskazując potrzebę wykładni odnosi ją do wyjaśnienia, czy refundacją są objęte koszty wydzielania pozostałych działek, co do których Sąd Apelacyjny stwierdził, że zostały wydzielone „samoistnie”, mimochodem wskutek dokonywania ogólnych czynności podziałów, bowiem te pozostałe działki powstałe w wyniku podziału, stanowiące mienie powodowej Spółdzielni, zostały wydzielone niejako „przy okazji”, ale nie dało się tego uniknąć, gdyż ich wydzielenie było również niezbędne dla realizacji podstawowego celu ustawy.

W postanowieniu z dnia 12 czerwca 2013 r., II CSK 645/12, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że art. 41 i 42 u.s.m. nie przyznaje spółdzielni prawa do samodzielnego kształtowania w drodze uchwały struktury podziału gruntów na poszczególne nieruchomości, ani - tym bardziej - włączania do tych nieruchomości gruntów, na których ustanowienie odrębnego prawa własności lokali byłoby niemożliwe. Uprawnienia spółdzielni ograniczają się do oznaczenia nieruchomości, która stanowić będzie podstawę do ustalenia w przyszłości zakresu poszczególnych praw odrębnej własności lokali, lecz samo wydzielenie i utworzenie takiej nieruchomości (jeżeli nie odpowiada istniejącemu stanowi), nie leży już wyłącznie w gestii spółdzielni, lecz wymaga podjęcia działań przewidzianych w art. 41 u.s.m.

Art. 41 u.s.m. nie stwarza podstawy do objęcia kontrolą sądu, decyzji administracyjnych dotyczących podziału nieruchomości (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2011 r., III CSK 94/10).

W uzasadnieniu do wyroku z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 480/16, Sąd Najwyższy wskazał, że art. 41 ust. 4 u.s.m. podkreśla refundacyjny charakter świadczenia należnego spółdzielni mieszkaniowej od Skarbu Państwa, zbliżony do dotacji na określony cel, które państwo uznało na tyle istotny, by jego realizacja była finansowana ze środków publicznych.

Zawarte w art. 41 ust. 4 pojęcie „prac geodezyjnych” należy rozumieć w znaczeniu, o którym stanowi art. 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne (jedn. tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 276). Ustawa ta

reguluje też zasady wykonywania prace geodezyjnych (art. 11 i n.) oraz ewidencję gruntów i budynków (art. 20 i n.).

Z kolei kwestie związane z podziałem i łączeniem działek ewidencyjnych i powstaniem nowych działek są regulowane też przez rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (jedn. tekst Dz. U. z 2019 r., poz. 393), w szczególności § 9 ust. 2, 5-7, a odnośnie do zakładania ewidencji gruntów i budynków - § 19 i n. Podziały nieruchomości normowane są także przez przepisy art. 92 i n. ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz. U. z 2020 r. poz. 65). Ustawa o gospodarce nieruchomościami definiuje również pojęcie działki gruntu i działki budowlanej.

Z powyższego przedstawienia wynika, że na wydzielenie spornych nowych działek geodezyjnych i ich liczbę powodowa Spółdzielnia nie miała wpływu, skoro zasady w tym przedmiocie określają szczegółowe przepisy. Czynności związane z podziałem, połączeniem i rozgraniczeniem, ewidencją gruntów i budynków wykonują właściwe organy geodezyjne. Konieczność wydzielenie spornych działek pozostaje w bezpośrednim związku z koniecznością wykonania przez powodową Spółdzielnię obowiązków ustawowych wynikających z art. 41 ust. 1 u.s.m., przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów normujących problematykę geodezyjną.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych).